

19 OCAK 1988

OSMANLI ARAŞTIRMALARI

I

Neşir Heyeti — Editorial Board

HALİL İNALCIK — NEJAT GÖYÜNÇ

HEATH W. LOWRY

THE JOURNAL OF OTTOMAN STUDIES

I

İSTANBUL - 1980

1830 GENEL SAYIMINA GÖRE ANKARA ŞEHİR MERKEZİ NÜFUSU ÜZERİNDE BİR ARAŞTIRMA

Musa Çadırıcı

Toplum bilimleriyle uğraşanların başvurdukları ilk kaynak, hiç şüphesiz, toplumu oluşturanların nitelik ve nicelikleridir. Ulusların gerçek görünümelerini araştırmacılar, ancak o toplumu oluşturan nüfusun özelliklerini öğrendikten sonra ortaya koyabilirler. Bundan ötürü gerek sosyoloji ve gerekse tarih araştırmaları ile uğraşanların en büyük sorunları ele aldıkları olayların neden ve niçinlerini ararlarken, olup bitenlerin içinde yer alanların nitelik ve niceliklerini saptama güçlüğüdür, denebilir.

Batı'da Yeniçağla birlikte toplum bilimcileri nüfusun niteliği üzerinde araştırma ve incelemelerde bulunmuşlar, hemen hemen her ülkede bunun için nüfus sayımları bilimsel bir biçimde yapılmaya başlanmıştı. Sayım sonuçları üzerinde değerlendirilmeler yapılarak, sorunlara çözüm yolları aranmıştır.

Osmanlı İmparatorluğunda da devletin kuruluşundan hemen sonra «Memleket Tahriri» adı altında öncelikle düşmandan alınan topraklar üzerindeki halkın gelirlerini ve ellerinde bulundurdukları araziye saptamak için sayımlar ve yazımlar yapıldığını biliyoruz. Tahrirler sonucunda tutulan defterler askere almada, vergilendirmede ve diğer kamu hizmetlerinin gördürülmesinde başvuralan ana kaynak olduğundan büyük titizlikle saklanmıştır. Ne var ki çeşitli iç ve dış etkenlerde İmparatorluk kuruluşunu tamamladıktan bir süre sonra beklenen olumlu gelişmeleri sürdüremiştir. Kurumların çoğu bozulmaya başlamış, bu arada «oluruna bir idare»ye doğru yöneliş gün geçtikçe kurallara göre yönetimin yerini almıştır. Bunun doğal sonucu olarak «Memleket Tahrirleri»de bir yana bırakılmıştır. Ancak İmparatorluğu dağılma ve çökmekten kurtarma çabaları ile birlikte arazi ve mal-mülk sayımı yeniden önem kazanmaya başlamıştır¹.

1 Osmanlı İmparatorluğunda nüfus sayımları daha çok toprak yazımı için yapılmıştır. Arşivlerimizde yazımlarla ilgili defterler bulunmaktadır. Bu belgelerin bir kısmı Ömer Lütfi Barkan tarafından değerlendirildiği gibi, 1830'da yapılan genel sayımın sonuçlarını kapsayan defter de E. Ziya Karal tarafından «Osmanlı İmparatorluğunda İlk Nüfus Sayımı 1831» adı altında yayımlanmış bulunmaktadır. Bu eserin 6-10 sayfalarında nüfus sayımları ile ilgili bilgi verilmiş, daha sonra konu üzerinde yapılan ufak tefek incelemelerde bu bilgiler tekrarlanmıştır.

Yakınçağın başlarına gelindiğinde, ıslahat girişimlerinin önceki dönemlere oranla daha yoğunluk kazandığını görüyoruz. Özellikle III. Selim'in girişimleriyle başlayan yeni düzenlemeler, II. Mahmut'la birlikte gelişerek, bütün kurumların Avrupa'daki benzerleri şekline sokulması yönünde sürdürülmüştür. III. Selim, yeni bir düzen oluşturmak için devlet ileri gelenlerinin görüşlerini almak gereğini duymuştu. Kendisine sunulan «Lâyiha»ların hemen hemen çoğunda yeni bir askerî düzenleme yapılması düşüncesinde birleşmişti. İçlerinden kimileri de yönetim ve vergilendirme bazı değişiklikler yapılmasını önermişlerdi. Bunun için öncelikle çoktandır yapılmamakta olan nüfus ve mal-mülk sayımının yenilenmesini ön görmüşlerdi. Ancak, ağırlık her zaman olduğu gibi askerlik sorunlarına verildiğinden, bu görüşler o sıralarda gereken ilgiyi görmemişti.

I- Osmanlı İmparatorluğu'nda 1830 Genel Nüfus Sayımı:

II. Mahmut, devlet idaresini ele aldıktan sonra, içte ve dışta karşılaştığı güçlükleri az da olsa yendikten sonra bütün ülkede yeniden düzenlemelere girişti. O da işe askerlik alanında başladı. Yeniçeri Ocağının kaldırılmasından hemen sonra oluşturulan Asakir-i Mahsure-i Muhammediye'nin giderlerini karşılamak sorunu ortaya çıktı. İnsan ve vergi kaynakları bilinmeden ekonomiyi ilgilendiren konularda yenilikler yapmanın olanaksızlığı anlaşıldığından, işe öncelikle ülkede ne kadar erkek nüfusun bulunduğunu saptamakla başlandı. Ancak, araya Osmanlı-Rus harbi girince, sayım sonuçlandırılmadı. Savaşın sona ermesinden sonra, 1830 da oluşturulan özel bir mecliste, İmparatorluğu kapsıyacak bir sayımın yapılması kararlaştırıldı. Meclis, ayrıca sayımın öncelikle nerelerde ve kimler tarafından nasıl yapılacağını belirliyerek, gereken «Talimatnameleri» hazırladı².

1830 baharında Rumeli ve Anadolu taraflarında bulunan bütün eyalet, sancak ve kazalarda sayımın yapılmasına başlandı. Sayım memurları hükümetçe merkezden seçilerek gönderildiler. Görevlendirilenlerin mesleklerine baktığımızda hemen hemen tümünün bilgin din adamlarından oluştuğunu görüyoruz. Böylelikle halkın şeriate aykırı deyip, sayıma karşı çıkması önlenmek istenmişti³. Bu genel nitelikteki sayımda güdülen amaç, Anadolu ve Rumeli'deki erkek nüfusun saptanması idi. Dinlere göre bir ayırım yapılmış, ayrıca çoğu yerde sayılanların meslekleri de belirtilmiştir.

2 Tarih-i Lütüfî, III, s. 142. Ayrıca Karal, *aynî eser*, s. 12.

3 Lütüfî, tarihinin III. cildinin 142-143. sayfalarında bu sayım ile ilgili kısa bilgi verdikten sonra, hangi bölgeye kimlerin sayım memuru olarak atandıklarını da liste şeklinde vermiştir. Listeyi incelediğimizde, atananların çoğunun ilmiye sınıfına mensup kimseler olduklarını görüyoruz. Bu durum yeni olmayıp, daha önceleri yapılmış olan toprak yazım işlemlerinde de aynı şekilde hareket edilmiş bulunmaktaydı.

Sayım sonuçlarının değerlendirilmesi için İstanbul'da «Ceride Nezareti» kuruldu. Nazırlığa 500 kuruş maaşla Mehmet Seyit Efendi getirildi⁴. Sancak merkezlerinde ise buna paralel olarak nüfus işleriyle uğraşmak üzere «Defter Nazırlıkları» oluşturuldu. 1831 yılından itibaren Osmanlı İmparatorluğu sınırları içinde bulunan bütün sancak merkezlerinde bu kurum çalışmaya başladı. Modern Nüfus Müdürlüklerinin gördükleri hizmetleri yerine getiren bu kurum, bir defter nazırı başkanlığında bölgenin büyüklüğüne göre mukayid ve kâtiplerden oluşmakta idi. Görevlilere aylık ödenmekte, ancak sonradan bu halktan vergi olarak toplanmakta idi. Defter Nazırlığının bellibaşlı görevi, doğan, ölen, başka yere göç eden veya gelip oraya yerleşenlerin kayıtlarını günü gününe tutmaktan ibaretti. Ayrıca, o dönemin en büyük sorunu olan büyük şehirlere göçü önlemek ve iç güvenliği sağlamak için seyahat etmek isteyenlerin almak zorunda oldukları bir çeşit iç pasaport niteliğinde bulunan «Mürur Tezkeresini» de defter nazırı vermekte idi⁵. Osmanlı İmparatorluğunda 1830'da başlanan ve çeşitli nedenlerle kısa bir süre içinde bütün yörelerde tamamlanamayan bu sayım üzerinde henüz etraflı bir araştırma ve inceleme yapılmış değildir. Gerçi, sayım hocam Ord. Prof. Enver Ziya Karal, Başvekâlet İstatistik Umum Müdürlüğü'nün isteği üzerine bu konuda bir araştırma yapmış ve İstanbul Üniversitesi Kütüphanesinde «1247 senesinde memalik-i mahruse-i şahanede mevcut nüfus defteri» adı ile bulduğu defteri yayınlamıştır. Defter sayımın özetlenmiş sonuçlarını kapsamaktadır. Yine bu vesile ile Osmanlı İmparatorluğunda yapılan sayımlar hakkında bilgi verilmiş, 1831 genel sayımının üzerinde de durulmuştur. Ancak, 1943'te yayınlanan bu araştırmadan sonra konuya bir daha el atılmamıştır. Halbuki, sayım defterlerinin Başvekâlet arşivinde bulunması gerekmektedir. Bu defterlerin ortaya çıkarılarak yayınlanması ile İmparatorluğun Tanzimat'ın ilânı sıralarında içinde bulunduğu gerçek durumun aydınlatılmasında önemli bir aşama yapılmış olacaktır⁶.

4 Lütfi, III, s. 145. Karal, *aynı eser*, s. 209. İbn-i Nefi, s. 209. İbn-i Nefi, s. 209.

5 Bu döneme ait şer'îye sicillerinde defter nazırlıklarının kurulması ve ortaya çıkan sorunlarla ilgili çok belge bulunmaktadır. «Tanzimat'a Girerken Türkiye'de Şehir İdaresi» adlı yayınlanmamış doktora tezimizde konu ile ilgili belgelere dayalı geniş bilgi verilmiş bulunmaktadır.

6 1830'da başlanan ve aralıklarla Tanzimat'ın ilânına kadar süren bu sayımın sonuçlarını kapsayan defterlerin Ceride Nezareti'ne gönderildiğini, orada gerekli incelemeler yapıldıktan sonra, yanlış sayım yapılan yerlerde yeniden yazım işine geçildiğini, bazı bölge halkının sayıma karşı çıkarak isyan ettiklerini, ileri gelen ailelerden bazılarının da sayım yaptırmadıklarını gösteren belgeler Başvekâlet arşivinde ve şer'îye sicillerinde bulunmaktadır.

2- Ankara'da 1830 sayımının yapılması:

Ankara şer'îye sicilleri üzerinde incelemeler yaparken, 231 nolu defterin 1830'da Ankara sancağında yapılan sayımın kaydedildiği defter olduğunu gördük. Böylece sözkonusu genel sayımın burada nasıl yapıldığını ve şehirdeki erkek nüfusun yapısını ortaya çıkarma olanağını bulduk. Bu defter halen Ankara Etnoğrafya Müzesinde şer'îye sicilleri arasında kayıtlı bulunmaktadır.

1830 yılında Ankara şehri, Ayaş, Murtazaâbâd, Arapsun, Haymanateyn (Büyük ve Küçük Haymana), Şorba, Çubukâbâd, Yabanâbâd ve Yörügân kazaları ile Sufla ve Balâ nahiyelerinden oluşan bölgenin sancak merkezi idi. II. Mahmut birçok sancakla birlikte Ankara'nın da gelirini Mukataat Hazinesine bağlamıştı. Dergâh-ı Âlî Kapucubaşlılarından Mesut Ağa sancakta mütesellimlik yapıyordu. Abdulah Hilmi Efendi ise şehrin kadısı idi.

Merkezden bütün sancaklara birer sayım memuru gönderildiğinden, Ankara'ya da Dergâh-ı Âlî Kapucubaşlılarından meşhur Çaparzade'nin kapı kethüdasının oğlu Sadık Bey yollanmıştı⁷. Sadık Bey, öncelikle Padişah'ın fermanı ile Ankara sancağında sayım yapmakla görevli kılındığını, büyük-küçük tek bir kimse müstesna kalmamak üzere, bütün müslüman nüfusu sayıp deftere kaydettiğini, bir kaç yıl içinde Ankara'ya gelip yerleşenleri de saptıyarak gereğinin yapılması için ayrı bir defterle bunları mütesellime bildirdiğini açıklayarak 15 Cemaziyelahir 246 tarihini koymuştur. Bu tarih, 1 Aralık 1830'a rastladığından, biz sayımın 1830'da yapılıp tamamlandığını kabul ediyoruz. Sayım sonuçlarının İstanbul'a gönderilerek değerlendirilmesi zaman aldığından, E. Ziya Karal'ın yayınladığı defter üzerine 1247 yılı yazılmış olmalıdır. Bu tarih ise 1831'i karşılamaktadır. Böylece, bugüne kadar 1831 sayımı diye bilinen bu yazının gerçekten 1830 yılında yapıldığı da ortaya çıkmaktadır.

Sadık Bey, önce şehir merkezinin müslüman erkek halkını, çizelgelerde verdiğimiz mahalle sırasına göre yazmıştır. Sonra aynı şekilde müslüman olmiyanların oturdukları mahallelerin sayımını yapmıştır. Şehir merkezini bitirdikten sonra, merkeze bağlı köyler ile diğer yerlerin sayım işini tamamlamıştır⁸. Ayrıca Ankara şeh-

7 Sadık Bey'in defterin baş tarafına giriş şeklinde yazdıklarını kapsayan yazı ile mütesellim, ihtisap nazırı ve kadı dairelerinde bulunanların sayımını gösteren defter sayfalarının fotokopileri makalemizin sonuna eklenmiş olup, ayrıca yeni harflerle de kısmen verilmiş bulunmaktadır. Sayımın nasıl yapıldığını göstermek için örnek olarak Hacı Bayram Mahallesi nüfusunun bir kısmını gösteren fotokopinin ele yeni harflerle çevirisi verilmiştir.

8 Ankara şehrinin 1830'lardaki nüfusu hakkında çeşitli seyahatname ve şehir tarihi ile ilgili eserlerde verilen bilgiler birbirini tutmamakla beraber, genel kanı, nüfusun 25-30 bin kişi civarında olduğudur. Avram Galanti, doğru bir yaklaşımla 1848'de şehirde nüfusun 23.470 kişiyi bulduğunu belirtmiştir. Bkn. A. Galanti, *Ankara Tarihi*, İstanbul, 1950. Sayım sonucuna göre toplam, 11460 erkek nüfus bulunduğunu tesbit ettiğimize göre, buna bu kadar da kadın nüfusu eklersek, yaklaşık olarak nüfusun Ankara merkezinde 1830'da 23.000'i bulduğu anlaşılmaktadır.

rinde bulunan Katolik papazların sayımı da yapılmış ve tümü «âlâ» sınıfından otuz kişi oldukları anlaşılmıştı. Şehrin dışında bulunan Kilise'de ise 15 Ermeni rahibi saptanmıştı. Bunlardan altısı «âlâ», dokuzu ise «evsat» olarak gruplandırılmıştı. Yine en son olarak Hoca Hindi ve Öksüzce mahallelerinde oturmakta olan Yahudilerin sayımı yapılmış, 135 kişi oldukları saptanmıştı (Değerlendirmemizde Yahudileri de diğer müslüman olmıyanlarla birlikte ele aldık.)

Sayım memuru Sadık Bey, şehir merkezinde toplam, 6108 müslüman, 5050 reaya ve 135 Yahudi saydığını deftere yazmıştır. Bizim şehir merkezi nüfusunu yaş gruplarına ayırarak mahalle mahalle yeniden sayarak elde ettiğimiz sonuca göre ise, 6303 erkek müslüman, Yahudiler dahil 5157 müslüman olmıyan kimsenin bulunduğu anlaşılmaktadır. Görülüyor ki sayım memurunun toplam olarak gösterdiği müslüman nüfusla bizim saptadığımız arasında 195 kişilik fark, müslüman olmıyanlarda ise sadece 28 kişilik bir fark ortaya çıkmaktadır. Öte yanda E. Ziya Karal'ın yayınladığı 1831 Nüfus Hülâsası listelerinde ise, «Nefs-i Ankara'da mevcut ehl-i islâm nüfu 6338» ve Nefs-i şehirde mevcut nasâra 5022» ve yine «Nefs-i şehirde mevcut taife-i Yahud 136» kişi olarak gösterilmektedir⁹. Bu sayı ile bizim saptadığımız müslüman olmıyan nüfus arasında sadece bir kişilik fark bulunmaktadır. Sonuçta toplam olarak sayım memurundan 167 kişi daha fazla nüfus saptamış bulunuyoruz. Bu fark, sayımdan sonra doğan çocukların bir süre daha deftere yazılmalarından kaynaklanmakla birlikte, yanlış toplama yapmış olabileceğimizi de belirtmekte yarar vardır sanırız. Çünkü, toplam onbir bini aşan nüfusu yaş ve meslek gruplarına ayırmak kısa sürede mümkün olmamış, en küçük bir dikkatsizlik dahi hata yapmamıza neden olmuştur denilebilir. Ne var ki aradaki farkın çok küçük oluşu, bir daha bütün nüfusu yeni baştan saymamıza gerek bırakmadı. Öte yanda 1830 genel sayımında görev alanların büyük toplama hataları yaptıklarını da biliyoruz. Ancak Sadık Bey için aynı şeyi söylemek doğru olmaz sanırız. Defterin çok dikkatli tutulduğu, toplam nüfus olarak verdiği sayıların o an için kesin nüfusu belirttiğini vurgulamakta yarar görüyoruz.

3- Nüfusun niteliği ve mahallelere dağılışı:

I ve II nolu çizelgelerin incelenmesinden anlaşılacağı gibi, Ankara şehir merkezinde 59'u müslüman, 17'si müslüman olmıyan (Hisar içi hariç), 15'i de karışık olmak üzere toplam 91 mahalle bulunmakta idi. Hisar içi bir bütün olarak sayıldığı için burada kaç mahalle bulunduğunu saptıyamadık. Müslümanlarla müslüman olmıyanların birlikte yaşadıkları mahalleler; Afi, Balaban, Bostanf, Boyacı Ali, Debbâğhane, Dellâl Karaca, Hacı Doğan, Hallaç Mahmud, Hoca Paşa, Hacı Mansur, Hatuniye, İmam Yusuf, Lelebici, Tiflisî ve Yakub Na'al Mahalleleridir. Bu mahalle-

9 Karal, aynı eser s. 145.

lerde hangi yaşlarda kaç kişinin bulunduğu III nolu çizelgede gösterilmiş bulunmaktadır.

Gerek müslüman, gerekse diğer halkın yaş grupları aşağı yukarı benzer bir dağılım göstermekte, en fazla nüfus çocuk denilebilecek yaşlarda bulunmaktadır. Yaş ilerledikçe mevcut azalmaktadır. Her iki topluluğun nüfusu bir arada ele alındığında yaş gruplarına göre şöyle bir dağılım gösterdiği görülmektedir:

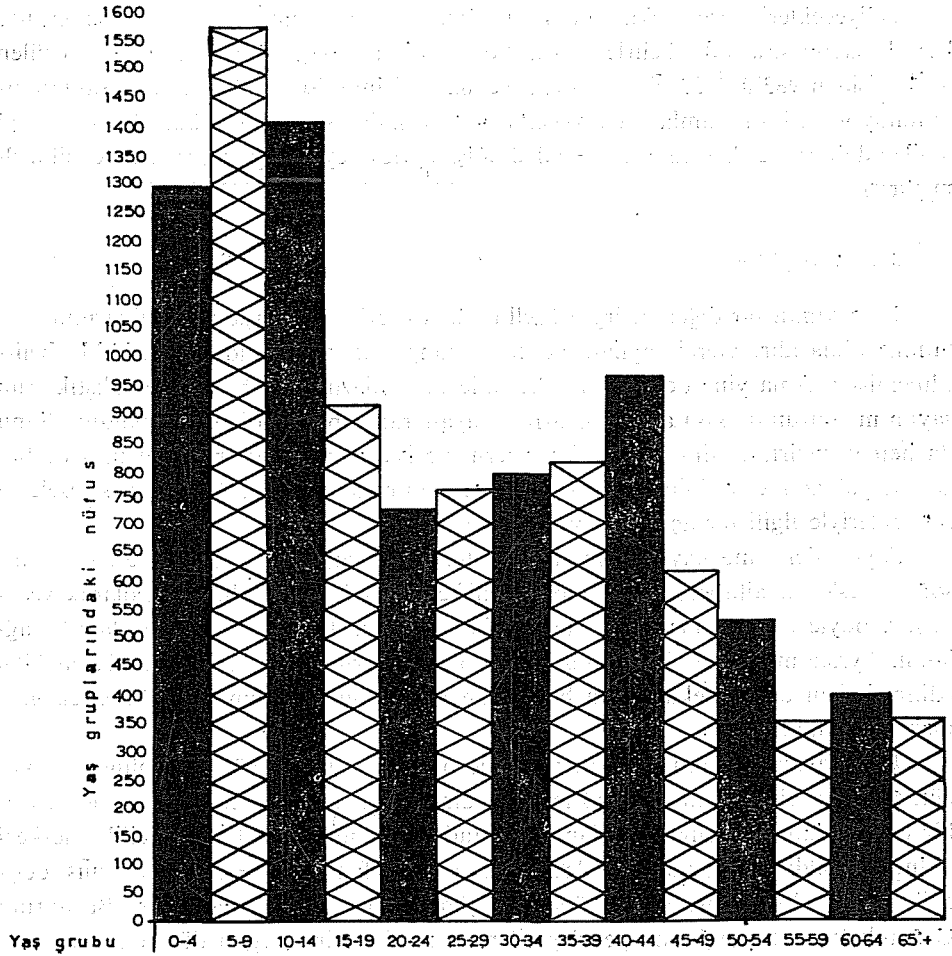
Yaş gurubu	: 0-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44
Nüfus	: 1298	1575	1406	902	727	760	788	809	961
Yaş gurubu	: 45-49	50-54	55-59	60-64	65 ve daha büyük				
Nüfus	: 614	524	349	403	348				

Bu sayıları grafiğe döktüğümüzde durum daha iyi bir şekilde ortaya çıkmaktadır. (bk. İlişikteki grafik).

Görülüyor ki Ankara şehrinde doğum oranı yüksektir. 0-15 yaşlarında 3279 kişi bulunmakta, buna karşılık, 15-29 yaşlarında ise 2389 kişi yer almaktadır. Düşüş, 30-40 yaş grubunda az da olsa yükselmekte, 45 yaştan sonra ise tekrar görülmektedir. Ancak, bir şehrin nüfusuna dayanarak bu dağılım üzerinde yorum yapmak sakıncalı olmakla beraber, doğum oranının yüksek olduğunu, buna karşılık gerek uzun süren savaşlar ve gerekse iş bulmak amacı ile başka yörelere gençlerin (15-25 yaşlarındaki kimselerin), gittiğini düşünebiliriz. Yine 35-45 yaş grubunda görülen ufak artışı da gurbetten ve askerlikten dönenlere bağlamak mümkündür. 45 yaştan sonra ölümlerin hızla arttığı, 65 yaşını aşan çok az kimsenin bulunduğu da ortaya çıkmaktadır. Saptıyabildiğimiz kadarı ile, Çeşme ve Molla Büyük mahallelerinde 90 yaşlarında birer müslüman ile Hacettepesi mahallesinde 110 yaşında bir diğer kimse yaşamakta idi. Müslüman olmıyanlardan Hisar içinde 130 yaşında Sarı Yasef adlı biri bulunmakta idi. Şehrin en yaşlı insanı olan Yasef'ten 30 yıldan beri cizye alınmadığı kaydedilmişti. Bu şahsın 1831 yılında öldüğü de ayrıca deftere işlenmiş bulunmaktadır.

Müslüman mahallelerinden en büyüğü olan Kattanın mahallesinde 255 erkek bulunmakta, burayı sırası ile Ahi Hacı Murad Mahallesi 241 kişi, İmarêt mahallesi 233, Mukaddem mahallesi 221, Erzurum mahallesi 200 kişi, Hacı Bayram mahallesi 195 kişi ile izlemektedir. Hacı Musa 188 kişiyi, Öksüzce 186, Buryacı 175, Direkli 152, Kul Derviş 136, Hacendi 135, Hacı Doğan 132, Kayabaşı 130, Emirler 126, Molla Büyük 122, Mevcut 117, Sultan Alâeddin 113, Saraç Sinan 108, Yenice 106, Teke Ahmed 105, Şemseddin 102, Hacı Arap 101 kişiyi barındırmakta idi. Bu mahalleler erkek nüfusu 100 kişiyi aşan mahallelerdi. Diğer mahallelerin nüfusları aşağı yukarı birbirlerine yakındır. 9 erkek nüfusu ile Yeğen Bey mahallesi şehrin en küçük mahallesi olarak görülmektedir.

Halkı müslüman olmıyan mahallelerin en büyüğü Kethüda mahallesidir. Bura-

da 427 erkek nüfus yaşamaktadır. Kebkebur-i Zımmî (354 kişi), Hacı Doğan (335), Kebir Dibek (222), Eşenhor (223), Kazur Ali (202), ve Mehriyâr (182) kişi ile en büyük mahalleler arasında yer almaktadırlar. Hisar içi bir tek mahalle olarak kabul edilip sayıldığında burada yaşayan toplam 637 erkek müslüman olmıyan halkın hangi mahallelerde oturduğunu saptıyamadık.

Ödiyecekleri vergi bakımından müslüman olmıyan halkın hangi gruba girdikleri de sayım sırasında belirlenmişti. Sonuç olarak vergi ödiyecek yaşta görülen 3299 kişiden 983'ü Âlâ, 1490'ı Evsat, ve 826 kişinin ise Ednâ olduğu saptanmış bulunuyordu. Bu rakamlar sayım memuru tarafından saptanan rakamlar olup, sözü edilen defterin 223. sahifesine kaydedilmiş, ayrıca, eyâlet yöneticisine de bildirilmiştir¹⁰.

4 — Meslekler:

Bu sayımın bir diğer belirgin özelliği de kişilerin hangi işle uğraştıklarının saptanmış olmasıdır. Gerçi sayılan herkesin hangi meslekten olduğu açıklıkla belirtilmemiştir. Ama yine de şehir merkezinde oturanların ne gibi işlerde çalıştıklarını sayım memurunun kısa açıklamalarına dayanarak saptama olanağını bulduk. Şunu da hemen belirtmeliyim ki bazı kimselerin ne işle uğraştıkları belirtilmemiştir. Bazen de yalnız aile reisinin mesleği yazılmış, aynı evde oturan diğer ergen kimselerin meslekleriyle ilgili bir açıklama yapılmamıştır.

Sayım defterine kayıtlı kimseler tek tek ele alınıp yaş ve meslekleri fişlenmiş sonra meslekler alfabetik sıraya göre tasnif edilerek listeler halinde ek olarak verilmiştir. Böylece hangi meslekte kaç kişinin çalıştığını kolaylıkla görme olanağı sağlandı. Ayrıca müslüman halka müslüman olmıyanların meslekleri hakkında bir bilgi edinmek için de mesleklerin bu bakımdan gösterdiği dağılımı da listelerden görmek mümkündür.

1830 sayımı Ankara şehir merkezinde oturan halkın büyük çoğunluğunun küçük esnaftan oluştuğunu bize göstermektedir. Ne bir dokuma tezgâhı, ne de benzer bir üretim dalının varlığına raslanmamaktadır. Önemli bir sof ve dericilik merkezi olduğunu bildiğimiz bu şehirde 1830'larda artık sofçuluğun izi bile kalmamış, dericilik ise önceki asırlara oranla önemli ölçüde gerilemiş görünmektedir. Bu durum Osmanlı İmparatorluğunun genel gerileme ve çökmesine uygun düşmektedir.

Sanayide olduğu kadar eğitim ve öğretimde de gerilik açıkça ortaya çıkmaktadır. Bugünün anlayışıyla yüksek öğretim çağında bulunan (15-29) 750'ye yakın kimse için ancak dört müderris bulunmaktadır. İlk ve orta öğretim için de durum

10 Şehrin en büyük mahallesi müslümanlarla müslüman olmıyanların bir arada oturdukları Hacı Doğan Mahallesi olup, burada toplam 132'si müslüman, 335'i ise gayri müslim olmak üzere 467 erkek nüfus bulunuyordu. Bkn. Çizelge III.

ayındır. Nüfusu 25'bin'e varan Ankara'da ancak yedi mektep hocası bulunduğunu saptıyoruz.

Sağlık işlerine gelince, şehirde birisi müslüman, üç hekim bulunmaktaydı. Bunlardan birisi sayımın yapıldığı sıralarda İstanbul'da bulunuyordu. Geri dönüp dönmediğini bilemiyoruz. Doğum oranının yüksekliği yanısıra ölümlerin de genç yaşlarda çok fazla olduğu dikkatimizi çekmiştir. Yaş ortalamasının da düşük olduğu çizelgelerimizden kolaylıkla anlaşılmaktadır.

Şehir merkezinde oturup ziraatle uğraşanların çokluğu, bu sıralarda Ankara'nın daha çok bir kasabayı andırdığını göstermektedir. Gerek sayım sonuçları ve gerekse sicillerden edindiğimiz bilgiler, bağ ve bahçeciliğin yanısıra tütün ziraatının da yapılmakta olduğunu göstermektedir.

Diğer bütün şehirlere köylerden akın olduğu gibi Ankara'ya da bu özelliklerine rağmen civar köy ve kasabalardan hanesiyle birlikte gelip yerleşenlerin olduğu, birkaç yıl içinde gelenlerin geri gönderilmesi için ayrı bir defter tutulduğu anlaşılmaktadır. Ancak defter elimizde olmadığından, bu konuda birşey diyemiyoruz.

Meslek Grupları Listesi

Mesleğin adı	Müslüman	Müslüman Olmayan	Toplam	Açıklamalar
Abacı	2	1	3	
Attar	2	—	2	Güzel koku satıcıları.
Aşık	2	—	2	
Bakkal	14	—	14	
Balacı	2	—	2	
Balıkçı	—	2	2	
Baltacı	5	—	5	
Bekçi	9	—	9	
Bekmezei	1	—	1	
Berber	25	7	32	
Bezirci	—	1	1	
Bezci	2	—	2	
Bostancı	38	—	38	
Boyacı	3	8	11	
Börekçi	9	—	9	
Çiftçi	10	—	10	
Çilingir	8	—	8	
Çizmeci	7	—	7	
Çoban	5	—	5	
Çubukçu	—	1	1	
Çuhadar	1	—	1	
Davulcu	1	—	1	
Debbağ	36	—	36	
Değirmenci	9	3	12	
Dellâl	3	1	4	
Demirci	14	—	14	
Derviş	10	—	10	
Destici	2	—	2	
Deveci	14	—	14	Şeyh Bıznlı Aşiretinden taşıyıcılar.
Dikici	25	3	28	
Dökmeci	—	1	1	
Döşekçi	2	—	2	
Duhancı	34	—	34	Tütüncü

Mesleğin adı	Müslüman	Müslüman olmayanlar	Toplam	Açıklamalar
Ekmekçi	12	2	14	
Eskici	1	1	2	
Enfiyeci	—	1	1	
Haffaf	10	—	10	Birisi Şeyhleridir.
Hallac	—	3	3	
Hamamcı	2	1	3	
Hancı	—	3	3	Biri Hanodabaşı
Hekim	1	2	3	
Humbaracı	8	—	8	
İmam	26	—	26	
Kabızmal	1	—	1	
Kahveci	26	1	27	
Kalcı	18	3	21	
Kalemkâr	—	1	1	(Gümüş veya bakır üzerine- şekil çizen kişi)
Kale Dizdarı	1	—	1	
Kantarıcı	4	—	4	
Kassab	30	—	30	Birisi kassabbaşı.
Kayyum	1	—	1	
Katırcı	—	1	1	Katırla yük taşıyan
Kaytancı	—	1	1	
Kavvas	3	—	3	
Keçeci	19	—	19	
Kibritçi	1	—	1	
Kiracıbaşı	1	—	1	Menzil teşkilatı sorumlusu
Kömürcü	1	—	1	
Köşker	2	—	2	
Kürkçü	5	5	5	Birisi kürkçü başı.
Kuyumcu	—	6	6	
Leblebici	7	—	7	
Lüleci	1	—	1	
Mestçi	2	—	2	
Mermerci	1	—	1	
Mektep hocası	7	—	7	
Molla	4	—	4	

Mesleğin Adı	Müslüman	Müslim olmayan	Toplam	Açıklamalar
Mumcu	3	—	3	
Muytab	2	—	2	
Mücellid	1	—	1	
Müderriş	4	—	4	
Müftü	1	—	1	Mehmed Efendi adlı biri.
Nalbant	29	—	29	
Nalçacı	7	—	7	
Nakibüleşraf Kaymakamı	—	—	1	(3 hizmetçisi 1, çavuşu var).
Papuççu	6	4	10	
Peştimalcı	—	1	1	
Pideci	1	1	1	
Sarac	17	—	17	
Semerci	5	2	7	
Seyyid	11	—	11	
Şalçı	—	2	2	
Şalvarcı	1	—	1	
Şeyh	10	—	10	
Tarakçı	—	1	1	
Taşçı	—	8	8	
Terzi	37	5	42	
Tekneci	31	—	31	
Timarlı süvari	8	—	8	
Tüfenkçi	9	—	9	
Tüccar	—	2	2	Birisi Avrupa tüccarı
Urgancı	1	—	1	
Yapıcı	—	3	3	
Yazıcı	2	—	2	
Yorgancı	1	—	1	
Yemişçi	2	—	2	
Zurnacı	1	—	1	

Şehrin mütesellimi ile hizmetinde çalışanlarla kadı ve hizmetinde bulunanların adları ekte yayınlandığı için listeye alınmadı. Ayrıca mahkeme görevlilerinden başkâtip, kâtipler, muhzurla sayıları 30 u bulan papaz ve 11 rahib bulunduğunu da belirtmek gerekir.

1830 Genel Sayımında Ankara Şehir Merkezi Müslüman Erkek Nüfusun
Yaş Gruplarına Göre Mahallelere Dağılışı Çizelge - I -

Mahallenin Adı:	0-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65	Toplam
Hacı Bayram	30	9	25	14	9	18	10	15	18	16	5	12	5	9	195
Şeyh İzzeddin	8	10	16	3	7	7	2	3	6	6	4	4	5	—	81
Papanî	6	8	8	2	3	1	3	5	8	5	5	3	3	1	61
Bademlu	1	9	6	4	3	5	3	2	7	2	—	1	1	4	48
Debbağhane	—	4	1	—	1	1	—	—	1	2	—	—	—	—	10
Yakub Harrat	5	11	1	1	7	4	2	1	2	4	1	1	1	2	43
Boyacı Ali	6	3	7	1	2	1	1	1	2	5	2	1	2	1	35
Hacı Musa	32	24	9	11	12	10	13	12	20	9	11	7	10	8	188
Emre Gülü	4	4	1	2	1	—	4	4	3	1	2	—	—	—	26
Halife Bayezid	7	8	4	—	2	1	3	1	1	1	1	5	2	—	36
Yakub Na'al	—	3	—	1	—	1	1	1	1	1	—	—	—	—	9
Kayabaşı	15	30	7	10	5	3	14	13	15	3	6	2	3	4	130
Mevcut	13	16	10	8	6	8	9	10	6	8	9	3	7	4	117
Celâl Kattanî	1	1	1	—	2	1	2	—	—	1	1	—	2	2	14
Kattanin	26	35	23	28	9	12	21	32	34	11	12	5	4	3	255
Kiçik	11	15	3	6	3	6	7	6	8	5	2	4	3	5	84
Balâban	16	13	5	6	3	—	4	7	4	4	1	6	2	2	73
Tiflisi	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	3
Ali Bey	2	7	5	6	—	4	5	2	5	2	6	2	6	1	53
İmam Yusuf	4	8	6	8	2	4	6	2	5	3	—	4	2	1	55
Baklacı	7	6	12	3	—	—	3	1	6	7	6	2	1	—	54
Mukaddem	18	35	34	22	7	13	9	16	12	18	7	11	10	9	221
Öksüzce	8	12	15	36	25	9	9	21	23	5	7	6	5	5	186
Hallac Mahmud	—	4	1	4	2	4	—	1	2	1	2	4	1	—	26
Kötekî	4	6	6	5	1	—	1	2	6	2	5	1	5	1	45
İbniğökçe	2	12	9	5	1	2	9	3	6	5	3	1	1	—	59
Yeğen Bey	—	1	2	1	—	2	—	—	—	—	1	1	—	1	9
Koçhisar	4	3	8	3	—	4	2	1	2	4	4	1	—	—	36
Hatuniye	3	14	6	1	2	4	2	8	3	6	2	4	3	1	59

Mahallenin Adı:	0-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65	Toplam
Bazar-ı Ganem	4	11	8	7	1	5	3	5	3	7	3	3	3	1	64
Hoca Paşa	1	3	4	2	1	1	7	1	5	—	2	3	1	2	33
Çeşme	3	8	4	6	9	5	7	5	9	1	9	1	6	7	80
Kureys	2	11	10	6	2	7	11	9	4	2	2	1	—	1	68
İğneci	4	6	7	1	10	—	1	7	12	2	1	3	1	2	57
Hacı Arap	4	20	8	7	5	4	15	7	6	3	13	1	3	5	101
Direkli	11	25	14	22	5	13	7	12	5	10	9	1	12	6	152
Misafir-i Fakih	6	15	11	6	6	4	4	7	12	5	4	4	3	—	87
Sultan Alaeddin	10	17	6	12	7	6	7	10	8	7	4	6	8	5	113
Dış Hisar	7	9	6	14	7	3	5	6	8	3	2	2	3	3	78
Emirler	10	18	13	16	9	9	13	5	8	4	2	5	7	7	126
Ahî Yakub	4	11	11	5	4	5	3	4	7	4	5	2	4	5	74
Afi	3	7	5	2	1	4	7	5	1	3	1	—	1	—	40
Mürüri	2	9	4	4	—	3	3	—	4	—	2	—	3	—	34
Saraç Sinan	10	20	13	4	5	8	3	5	8	11	5	4	5	7	108
Halil	12	18	9	5	3	3	5	9	9	6	4	3	—	7	93
Yenice	11	17	8	9	8	2	4	13	12	4	8	7	3	—	106
Hacı Mansur	1	—	1	—	—	—	1	2	—	1	1	—	—	—	7
Molla Büyük	17	20	17	3	3	6	10	—	27	2	7	1	6	3	122
Yusuf Habbaz	5	13	12	5	5	5	7	1	8	1	8	2	2	1	75
Hacı Eshab	5	6	2	1	1	4	—	4	1	3	—	—	—	1	28
Dellâl Karaca	6	1	6	5	2	—	3	1	4	2	1	3	2	—	36
Rüstem Na'al	8	7	4	3	2	6	5	2	2	3	1	5	3	3	54
Belkis	2	8	4	—	—	1	1	5	5	1	1	—	3	—	31
Ürgüb	7	7	2	6	3	3	4	3	4	5	1	—	4	—	49
Böreççiler	4	6	15	—	3	3	2	5	2	6	1	1	2	1	51
Tulice	2	8	2	1	1	5	8	3	5	1	3	2	3	1	45
Ahi Tura	1	12	12	3	4	4	8	5	5	1	1	2	2	—	60
Hoca	5	14	5	6	4	3	5	3	7	4	1	1	5	2	65
Konurca	4	3	6	7	4	2	4	6	15	4	2	—	1	—	58
Bostanî	6	13	5	6	4	3	5	3	7	4	1	1	5	2	65
Hacendî	15	21	16	5	5	7	10	11	14	8	6	3	11	3	135

Mahallenin Adı:	0-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65	Toplam
Şemseddin	11	15	11	8	8	7	8	10	9	3	3	4	4	1	102
Hacı Seydi	3	18	8	12	6	5	3	10	3	3	2	4	2	1	80
Sabunî	12	20	12	8	10	5	5	7	7	6	8	11	4	7	122
Leblebici	6	18	16	7	3	6	3	5	7	4	9	—	2	1	87
Kul Derviş	7	21	24	6	1	7	11	7	17	12	6	6	9	2	136
Teke Ahmed	10	14	16	4	1	5	12	9	11	5	9	4	1	4	105
Hacı İvaz	8	7	8	4	—	4	3	3	6	5	7	2	2	4	63
Hacı Doğan	14	8	17	18	4	8	12	10	15	6	9	2	8	1	132
Boryacı	15	30	19	9	10	15	11	13	14	6	6	11	7	9	175
Erzurum	16	34	17	10	19	18	12	17	10	14	7	10	7	9	200
Ahi Hacı Murad	30	33	22	12	11	11	22	13	21	24	9	11	16	6	241
Hacet Tepesi	13	20	11	8	6	6	4	11	15	4	10	4	5	4	121
İmaret*	15	32	21	24	6	20	16	19	24	21	7	10	13	5	233
Genel Toplam	585	946	684	500	324	376	445	468	592	368	309	237	275	194	6303

* Sayım memuru en son bu mahalle halkını yazmış ve bitimine; «Nefs-i şehir mahallâtı bu mahallede pezir-i itmâm olduğu şerh verildi. Kebir ve sağır cem'-i yekûn 6108» kaydını koymuştur.

1830 Genel Sayımında Ankara Şehir Merkezi Müslüman Olmayan
Erkek Nüfusun Yaş Gruplarına Göre Mahallelere Dağılışı: Çizelge -II-

Mahallenin Adı:	0-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65	Toplam
Hisar içinde	91	93	80	50	41	47	38	40	32	31	25	23	22	24	637
Kethüda	61	44	78	35	29	26	20	29	28	25	16	13	7	16	427
Çakırlar	20	21	24	21	15	14	8	9	11	7	9	2	4	3	168
Hacı Doğan	31	39	65	22	31	27	18	22	28	13	17	2	12	8	335
Yakub Na'al	21	14	12	11	9	13	12	6	4	7	3	4	4	3	123
Hallac Mahmud	12	11	27	6	15	8	8	7	6	4	7	3	5	—	119
Nerdübanlı	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3
Kazur Ali	32	16	36	17	16	18	17	9	11	8	10	4	6	2	202
Eşenhor	36	25	31	13	16	15	16	11	16	13	15	4	8	4	223
Valtarin	31	21	25	7	8	6	11	9	12	10	7	—	—	4	151
Behlül	29	20	12	16	17	15	14	19	11	13	14	4	3	11	198
Boyacı Ali	9	2	1	5	6	6	3	2	9	2	—	4	4	3	57
Hoca Paşa	—	2	—	1	1	—	—	—	—	1	—	—	1	—	6
Kebkebur-i Zımmi	40	47	60	30	26	23	21	22	40	10	10	7	6	12	354
Mehriyar	30	22	27	17	11	7	11	12	15	10	9	6	3	2	182
Hacı Mansur	25	21	21	15	12	7	10	13	10	11	7	2	6	2	162
Sed	16	17	12	12	12	12	10	8	5	7	6	—	—	3	120
Kebir Dibek	26	27	30	20	19	23	11	17	15	6	6	10	6	6	222
Debbağhane	23	14	11	4	9	4	12	15	10	9	5	3	1	3	151
Kurd	17	16	22	8	15	16	11	6	15	6	5	4	4	6	151

Mahallenin Adı:	0-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65	Toplam
Leblebici	5	7	9	3	4	4	7	3	7	2	1	2	1	—	55
Dellâl Karaca	12	9	1	9	3	9	4	5	3	2	3	2	—	4	66
Hatuniye-i Ezberci	11	13	5	8	8	5	7	5	6	—	5	1	8	—	82
Kebkebür-i Müslim	20	27	20	14	8	12	11	10	14	11	10	2	2	9	170
Hacı Eshab	15	16	17	7	9	15	11	11	9	2	4	1	—	1	118
Boyacı	10	3	6	1	4	3	6	5	3	3	—	—	1	2	47
Hatuniye-i Diğer	8	9	16	7	15	6	6	3	5	4	3	1	2	6	91
Balaban	8	12	10	6	7	—	6	3	5	5	3	2	2	2	71
Makramacı	17	7	9	11	8	8	4	8	11	4	2	1	2	5	97
Hendek	8	16	11	5	9	10	7	6	4	5	3	1	—	2	87
İmam Yusuf	34	10	19	11	8	13	14	6	10	4	4	2	5	5	145
Afi	4	10	9	7	4	1	3	9	3	4	4	—	3	2	63
Bostanî	4	2	3	2	4	5	1	2	—	1	—	—	—	2	26
Tiflisî	7	16	10	1	4	4	5	—	11	6	2	1	—	2	76
Genel Toplam	713	629	722	402	403	382	343	339	369	246	215	112	128	154	5157

Müslümanlarla müslüman olmıyanların karışık yaşadıkları mahalleler çizelgesi: III.

Mahallenin Adı	Müslüman sayısı	Müslüman Olmıyan	Toplam Nüfus
Afi	40	63	103
Balaban	73	71	144
Bostanî	65	26	91
Boyacı Ali	35	57	92
Debbağhane	10	123	133
Dellâl Karaca	36	66	102
Hacı Doğan	132	335	467
Hallac Mahmud	26	119	145
Hoca Paşa	33	6	39
Hacı Mansur	7	162	169
Hatuniye	59	91	150
İmam Yusuf	55	145	200
Leblebici	87	55	142
Tiflisî	3	76	79
Yakub Na'al	9	123	132

نام و نام خانوادگی	مجموعه
1. محمد علی محمدی	23
2. علی محمدی	24
3. حسین محمدی	25
4. احمد محمدی	26
5. سید محمدی	27
6. سید محمدی	28
7. سید محمدی	29
8. سید محمدی	30
9. سید محمدی	31
10. سید محمدی	32
11. سید محمدی	33
12. سید محمدی	34
13. سید محمدی	35
14. سید محمدی	36
15. سید محمدی	37
16. سید محمدی	38
17. سید محمدی	39
18. سید محمدی	40
19. سید محمدی	41
20. سید محمدی	42
21. سید محمدی	43
22. سید محمدی	44
23. سید محمدی	45
24. سید محمدی	46
25. سید محمدی	47
26. سید محمدی	48
27. سید محمدی	49
28. سید محمدی	50
29. سید محمدی	51
30. سید محمدی	52
31. سید محمدی	53
32. سید محمدی	54
33. سید محمدی	55
34. سید محمدی	56
35. سید محمدی	57
36. سید محمدی	58
37. سید محمدی	59
38. سید محمدی	60
39. سید محمدی	61
40. سید محمدی	62
41. سید محمدی	63
42. سید محمدی	64
43. سید محمدی	65
44. سید محمدی	66
45. سید محمدی	67
46. سید محمدی	68
47. سید محمدی	69
48. سید محمدی	70
49. سید محمدی	71
50. سید محمدی	72
51. سید محمدی	73
52. سید محمدی	74
53. سید محمدی	75
54. سید محمدی	76
55. سید محمدی	77
56. سید محمدی	78
57. سید محمدی	79
58. سید محمدی	80
59. سید محمدی	81
60. سید محمدی	82
61. سید محمدی	83
62. سید محمدی	84
63. سید محمدی	85
64. سید محمدی	86
65. سید محمدی	87
66. سید محمدی	88
67. سید محمدی	89
68. سید محمدی	90
69. سید محمدی	91
70. سید محمدی	92
71. سید محمدی	93
72. سید محمدی	94
73. سید محمدی	95
74. سید محمدی	96
75. سید محمدی	97
76. سید محمدی	98
77. سید محمدی	99
78. سید محمدی	100

EKLER

Bismillâh irrahmân irrahîm

1 Bâ-fermân-ı âlişân me'mur-ı tahriri olduğum Ankara Sancağında vâki' nefsi-i Ankara'da kâin zükûr-i ehl-i islâm cümle muvacehesinde ferdân ferda isbât-ı vücud iderek sagîr ve kebîri lede'l-muayene marifet-i şer' ve cümle ittifâkiyle sinn ü eşkâl ve esâmileri ile sebt-i defter olunup ferd-i vâhid geriye kalmamış ve nefsi-i Ankara'nın hâvi olduğu kasabât ve kurâlardan çend sene zarfında Ankara'ya hanesiyle gelmiş ve Ankara'dan zikr olunan kasabât ve kurâyaya nakl etmiş olanların me'vâ-yı kâdimleri olan kasabât ve kurâyaya irade-i seniye mucebince kemakân ikame ve iskân olunmak ve ber mukteza-ı şurut ve nizâm iskân hususu icra kılınmak üzere deruni defâtir-i mezkûrde meşruh'ü-l esâmi kesânın iktiza iden başkaca bir kıt'a defteri livâ-ı mezkûr mütesellimi tarafına verilmiş olmakla nefsi-i Ankara ve hâvi olduğu kasabât ve kurâsında mevcut sagîr ve kebîr kâffe-i islâmın esâmi-i muharrerresinin zikr-i âti defteridir. Fi 15 C 246.

Nefsi-i Kaza-yı Ankara

- 2 *Daire-i Mütesellimi*
- 3 Uzun boylu kumral sakallı elhaç Mes'ud Ağa, mütesellim-i livâ-ı mezbûr, Sin. 55.
- 4 Mahdumu Şabb-ı emred İbrahim Re'fet. Sin 15. Gulamları Hüsrev sin 15 Davud sin 15.
- 5 Damadları orta boylu sarı sakallı Ahmed Hayr Sin 25. Gulamı Arab Dinur Sin 15. Hizmetkârı ter bıyıklı Mehmed sin 20.
- 6 Hazinesdarları orta boylu köse sakallı Mehmed Tayyar sin 35, mahdumu Hayreddin, (sabî). Biraderi ter bıyıklı Ahmed Necati sin 25.
- 7 Vekil-i harcı Bıyıklı Mehmed sin 35, mahdumi Mustafa sin 15.
- 8 Şatırları elhac Ali matruş sin 35. Oğlu Hasan sin 15.
- 9 Ter bıyıklı uzun boylu Hacı Rüstem sin 25.
- 10 Ter bıyıklı uzun boylu Yusuf sin 25.
- 11 Gulam ter bıyıklı uzun boylu Hacı Selim sin 25.
- 12 Gulam ter bıyıklı Ali sin 20.
- 13 Ter bıyıklı kısa boylu Hacı Tahir sin 25.
- 14 Ter bıyıklı Elhac Tahir sin 25.
- 15 Amasyalı ter bıyıklı Hacı Ali sin 30
- 16 Diyarbekirli orta boylu bıyıklı İsmail sin 30 (Deraliyyeye mürurlarına ruhsat şüd 17 ra sene 47.

- 17 Ahışalı siyah sakallı orta boylu Bülbül Efendi sin 50. Biraderi İsmail sin 30. Mahdumi Halil sin 15.
- 18 Kahvecileri bıyıklı matruş Elhac Hasan sin 35.
- 19 Aşçıları aşçı Mehmed sin 35. Diğer işçi sin 30.
- 20 Diğer aşçı Mehmed sin 40.
- 21 Diğer aşçı Ali sin 30
- 22 *Daire-i mütesellimîde sakinun*
Asâkir-i Mütesellim:
- 23 Kangırı'lı sarı bıyıklı Şakir matruş sin 25.
- 24 Rumeli'den sarı bıyıklı matruş Mehmed sin 40.
- 25 Rumeli'den... sarı bıyıklı matruş Eyub sin 30.
- 26 Edirne'li sarı bıyıklı matruş İbrahim sin 40.
- 27 Serficeli orta boylu sarı bıyıklı matruş İbrahim sin 35.
- 28 Orta boylu Arap Selim sin 25.
- 29 Sirozlu orta boylu çar'ebri Süleyman sin. 20.
- 30 Karamanlı sarı sakallı Ahmed sin 25.
- 31 Borlu orta boylu sarı köse sakallı Molla Mehmed sin 25.
- 32 Rumeli'den Sirozlu çar'ebri Abdurrahman sin 25.
- 33 Aydos'lu kara bıyıklı Hüseyin sin 20.
- 34 Rumeli'den... çar'ebri Musa sin 20.
- 35 Edirne'li kara sakallı Abdullah sin 60.
- 36 Pelanlı çar'ebri Hüseyin sin 20.
- 37 Tokad'lı kara bıyıklı Mehmed sin 25.
- 38 Harput'lu sarı bıyıklı Bekir sin 30.
- 39 Harput kazasından Sokumalı kara bıyıklı Ahmed sin 35.
- 40 Kara bıyıklı matruş Arab Mehmed sin 35.
- 41 Aydın'lı çar'ebri Ali sin 20.
- 42 Ünyeli çar'ebri İsmail sin 20.
- 43 Balgamlı kara bıyıklı Mustafa sin 25.
- 44 Bıyıklı matruş Arab Mehmed sin 30.
- 45 Tabanlı aşiretinden karabıyıklı matruş Abdullah sin 30.
- 46 Rumeli'den Yenice'li gulam çar'ebri Mehmed sin 20.
- 47 Ve hizmetkârı çar'ebri Hüseyin sin 20.
- 48 Hasköylü sarı bıyıklı matruş Ömer sin 25.
- 49 Rumeli'den Karacalıdan sarı bıyıklı matruş İbrahim sin 20.
- 50 Arabgir'li kara bıyıklı matruş Hacı sin 20.
- 51 Beratan'lı sarı bıyıklı Hüseyin sin 30.
- 52 Koçhisar'lı kara bıyıklı matruş gulam Ali sin 40. Yine vilâyetine gitmiştir.
- 53 Yanbolu'lu kara bıyıklı Mustafa sin 20.

- 54 Abtutlu kara bıyıklı matruş Hüseyin sin 30.
55 Koçhisar'lı matruş gulam Ali sin 40.

1 *Daire-i Nazır-ı İhtisâb-ı Ankara*

Nazır-ı İhtisâb-ı Ankara orta boylu siyah sakallı Elhac Velieddin Efendi sin 50.
Hademelerinden Çorum'lu bıyıklı Ahmed sin 30.
Gulam-ı müdebbiri çar'ebru Şakir sin 20.
Mısır'lı Sâyis evlâd-ı arabdan bıyıklı Hacı Mehmed sin 35.

2 *Ankara Hâkimi dairesi*

Hâfâ Ankara Hâkimi orta boylu kara sakallı Abdullah Hilmi Efendi.
Kethüdarları orta boylu kumral sakallı Ahmed Efendi.
Etba'larından orta boylu kara bıyıklı Hüseyin.
Diğer etba'ı orta boylu kumral bıyıklı Mehmed.
Diğer etba'ı uzunca boylu kumral bıyıklı Ahmed.
Diğer etba'ı kısa boylu kumral bıyıklı Ömer.
Diğer uzunca boylu kara bıyıklı Ahmed.
Orta boylu kumral bıyıklı Ahmed.
Diğer Şab-ı emred Ahmed.

3 *Nefs-i Ankara mahallâtundan*

Mahalle-i Hacıbayram Veli

An sülâle-i Hacıbayram Veli Orta boylu müzellef Şeyh Ahmed Muhlis Efendi sin 30. Mahdum Reşad sabi. Diğer mahdumi Said sabi.
İmam-ı evvel-i cami' an sülâle-i Hacı Bayram Veli, ak sakallı Ahmed Nuri Efendi, sin 55. Mahdumi uzun boylu Halil Halet sin 25. Halil Halet Kayseriye'de tahsilde. 13 L 47. Nuri Efendi....cânibinden gelmiştir 2 m 250.
An sülâle-i Hacıbayram Veli orta boylu Seyyid Mustafa sin 22.
An sülâle-i Hacı Bayram Veli orta boylu kır sakallı Raşid Efendi, sin 55. Mahdumi uzun boylu ter bıyıklı Seyyid Halil sin 30. Raşid fevt şud fi 17 B 48. (Halil) Asitaneye gitmiştir.
An sülâle uzun boylu saru sakallı Abdülhay sin 35 oğlu Ahmed sin 1
An sülâle orta boylu İbrahim (redif askeri yüzbaşısından) sin 16 kar ndaşı Ahmed sin 9

An sülâle-i İmâm-ı sâni-i cami' orta boylu kumral sakallı Salih sin 30 Bursa'ya gitmiştir.

An sülâle orta boylu sarı sakallı İnyet sin 30. Oğlu Abdülhamid sin 1.

Henüz tevellüd iden oğlu Mustafa fi gur-re-i RA sene 247.

Kara sakallı orta boylu Haşim sin 40. Fevt şud fi 5 R 1246.

Zâkir derviş İbrahim sin 16.....mahallesine nakl.....

Orta boylu köse sakallı Hasan sin 40. Oğlu Mes'ud sin 4. Diğer oğlu Asım sin 1.

Asım fevt şud 15 RA 1247.

Uzun boylu kara sakallı duahan Osman sin 42.

Uzun boylu köse sakallı Zâkir İbrahim sin 35. Oğlu Lütfullah sin 7.

Orta boylu kara sakallı selâhân derviş Ali sin 35.

Uzun boylu az sakallı müezzin Şakir sin 50 Oğlu Hüseyin sabi.

Uzun boylu kara sakallı derviş Ali sin 45. Oğlu Hüseyin sin 25. Diğer oğlu Mustafa sin 4. Hüseyin'in tevellüd iden oğlu Süleyman fi. 251. Derviş Necib sin 11.

Uzun boylu ak sakallı derviş Süleyman sin 70. Oğlu Şakir sin 4. Diğer oğlu Ali sin 5.

Uzun boylu köse sakallı derviş İsmail sin 35. Oğlu Süleyman sin 6.

Karındaşı kara sakallı derviş Mehmed sin 31. Henüz tevellüd iden oğlu. Uzun boylu kara sakallı derviş Mustafa sin 40. Oğlu uzun boylu Salih sin 25. Diğer oğlu Osman sabi.